Lửa ít cũng là lửa

Tác giả : Huyền Tường
Dịch giả : Dương Đình Hỷ

I- Đàm Châu Quy Sơn Linh Hựu lúc chưa ngộ đạo đến tham phỏng thiền sư Bách Trượng Hoài Hải. Thiền sư Bách Trượng cho ông làm đệ tử nhập thất. Một hôm, ông đang đứng hầu, thiền sư hỏi :

-Ai đó ?

-Là con, Linh Hựu.

-Ông bới tro trong bếp xem có còn lửa không?

Linh Hựu bới tro và thưa :

-Không có lửa ạ !

Thiền sư tự mình bới tro, tìm thấy một tinh hỏa, ông chỉ cho Linh Hựu thấy và bảo :

-Đồ tiểu quỷ! Ông bảo không có lửa, đây chẳng phải là lửa sao ?

Linh Hựu do đó khai ngộ, lễ tạ. Bách Trương nói :

-Tạm thời, chuyện này không dẫn người nghe vào đường rẽ.

II- Giải nghĩa đại cương.

Người tu nếu tu tốt đương nhiên sẽ có nhiều người khen, là chuyện tốt, dĩ nhiên là nên kết thiện duyên. Nhưng những lời khen thì chúng ta cũng nên phản tỉnh lại xem mình có đáng được khen không, có tự tại không? Những tính xấu như : tham, sân, si, mạn, nghi có bị tiêu diệt hết không? Gặp nghịch cảnh tâm có bị động không? Nghĩa là ta phải biết rõ tập khí còn hay hết.

Trong quá trình tu tập trước là trừ bỏ thô tập khí, sau không theo duyên mà khởi hỷ, nộ, ai, lạc, ái, ố, dục. Các ác nghiệp không làm chấp ý, bỏ xuống mọi

tình cảm. Vào được nội tâm, đối với những nghiệp thức trong quá khứ đối với mình vô can, được tự tại vô ngại.

III- Giải thích đề mục.

Công án này thuật lại diễn tiến giữa thầy trò Bách Trượng và Quy Sơn. Tinh lửa tượng trưng cho tập khí vi tế và cực vi tế. Trong quá trình tu tập người tu phải trừ bỏ hết tất cả mọi tập khí từ thô đến tế. Trong một sát na có 90 ức niệm, với người thường quan sát chúng không đã khó, lại còn phải trừ bỏ các tập khí nữa. Nhưng đối với các bậc đã giác ngộ như Bồ tát, Phật có thiên nhãn thông, túc mạng thông, thì vọng tâm được thanh tĩnh không bị cảnh lôi cuốn. Họ đã đạt được Đại Viên Cảnh Trí có thể biết được nhân duyên quả báo của mọi chúng sinh trong 10 phương thế giới, không bị giới hạn bởi thời, không.

IV- Giải thích công án.

Quy Sơn Linh Hựu lúc chưa khai ngộ đến tham phỏng Bách Trượng Hoài Hải và được nhận làm đệ tử nhập thất. Không lâu ông gặp duyên và khai ngộ. Chính tại lúc đó, một hôm ông đứng hầu Bách Trượng, Bách Trượng thấy ông tu không sai lắm, hãy còn chút tập khí, đột nhiên phát lòng cảm muốn dạy dỗ ông, liền hỏi :

-Là ai đó?

-Là con, Linh Hựu.

Bách Trượng muốn ông bới tro trong bếp xem có còn lửa không?

Ông bới tro và thưa :

-Không có lửa ạ!

Bách Trượng trong thiền lâm đã đặt ra quy tắc : Bách Trương thanh quy dạy dỗ nhiều học trò. Linh Hựu là một vị cao tăng, lúc đó chưa xuất sư, chưa trừ bỏ hết những tập khí vi tế cho nên Bách Trượng giữ ông ở bên để giáo

hóa. Công án này bắt nguồn ở hiện tượng giới, ông muốn thừa cơ mà chỉ rõ tính chất của vọng niệm. Linh Hựu nắm lấy que bới tro và thưa là không có. Tinh lửa không dễ dàng nhận biết. Có nhiều người nói rằng mình đã vào không, nhưng khi đi, đứng, nằm, ngồi, tâm còn lay động. Lúc đó, Bách Trượng tự nắm lấy que cời lửa, bới sâu vào tro bếp và thấy tinh hỏa. Ông bèn chỉ cho Linh Hựu thấy và nói :

-Đồ tiểu quỷ! Ông bảo không có lửa, đây chẳng phải là lửa sao?

Đồ tiểu Quỷ! Là có ý trách ông nói không có lửa, là hết tập khí, nay còn tinh hỏa là tập khí vi tế vẫn còn. Tập khí vi tế khi gập duyên sẽ trở thành tập khí thô. Tinh hỏa nếu được thổi sẽ bùng lên thành ngọn lửa. người tu phải từ bỏ hết tập khí. Khi người tu được khen ngợi không được khởi lên lòng kiêu ngạo, gập thuận cảnh như cầu gì được nấy, được danh, lợi, tài, sắc v . v . làm cho mê man quên mất đường tu, người tu khi gập trường hợp bị mắng mỏ, phải không khởi lên tâm niệm giận dữ, oán trách. Gập phải nghịch cảnh phải vượt lên trên, không bị mê mà lạc hướng tu.

Nói tóm lại, dù gập cảnh nào dù nghịch hay thuận tâm vẫn như như bất động. Thí dụ như đại sư Hư Vân, được đệ tử cung phụng hồng bao chất cao như núi, nhưng vẫn cơm 3 bữa đạm bạc, áo mặc 3, 4 năm không đổi. Người tu dù lửa to hay lửa nhỏ đều phải trừ bỏ. Khi tâm vọng khởi lên ta không để ý đến nó, cứ để vi trần lắng đọng xuống. Nhưng không phải một lần là được ngay, vì tập khí tụ tập từ bao kiếp. Những chủng thử tham, sân, si đã in sâu vào A lại gia thức, khó mà xóa đi. Người tu ở trong gia đình được cha mẹ thương, được vợ chồng yêu, con cái kính trọng, chẳng học được nhiều bài học. Khi ra ngoài xã hội làm việc ở sở bị bạn đồng nghiệp ghen tỵ, ông chủ sai làm hết việc này đến việc nọ. Mỗi sự việc đều là những bài học cho người tu tự quan sát nội tâm mình xem có xao động hay không.

Linh Hựu lễ tạ vì ông đã hiểu phương pháp tu và phương hướng tu : phải trừ hết tập khí.

Bách Trượng Hoài Hải lại nói thêm :

-Tạm thời, chuyện này không dẫn người nghe vào đường rẽ. Nếu ông cứ làm như vậy, với mọi chuyện đều quan sát nội tâm có khởi động niệm hay không, nếu không thì thoát được ba giới, là đi đúng đường rồi.